

Mk 11,1-11 Vjezd do Jeruzaléma

Autor přípravy

[Jiří Mrázek](#)

1. První reakce

proč zrovna na oslu? Mělo to zvíře už tenkrát tak nevalnou pověst? Vjezd na koni by byl každopádně důstojnější

a vůbec celým tím příběhem se prolíná zvláštní směs velkolepé okázalosti a malosti, která působí až směšně: triumfální jásot - ale místo

triumfálního vozu osel. Velkolepý vjezd - ale místo, abychom se něco více dozvěděli o něm, nahlížíme po většinu perikopy do zákulisí na shánění osla.

co tomu asi říkala římská posádka? V době svátků bývala zesílená a obzvláště pozorná.

jak se asi jelo na oslu, na kterém dosud nikdo z lidí neseseděl?

2. Text

2.1 Poznámky k textu

v1 eivj ~leroso,luma eivj Bhqfagh. kai. Bhqani,an pro.j to. :Oroj tw/n VElaiw/

n - trochu komplikovaný popis cesty. Evangelistovi zřejmě velmi

záleží na tom, kudy přesně se průvod ubíral. Že by něco jako “královská cesta”?

6

v.2 pw/lon oslátko; ještě mládě.

v9 různocnění ~Wsanna. tw u`yi,stw by tvořilo hezký chiasmus s ~Wsanna. evn toi/j u`yi,stoi
ve v10 - ale rukopisně je doloženo jen malinko.

2.2 Kontext

Tento vjezd otvírá Ježíšův “finální pobyt” v Jeruzalémě, je vstupem k rozhodujícím událostem, které budou následovat. Je to perikopa o

Ježíšově příchodu a způsob, jímž Ježíš do Jeruzaléma vstupuje, naznačuje kdo, ale také s jakými úmysly přichází.

Předtím, od Vyznání u Cesareje Filipovy (Mk 8,27-30) a První předpovědi utrpení (Mk 8,31-33) mohl čtenář sledovat Ježíšovu cestu do

Jeruzaléma, a tato cesta již byla pojata jako svého druhu řeč na rozloučenou. Ježíš s učedníky se tam jako by trochu uzavřou do sebe a všechna pozornost se soustředí na to, že Ježíš si je připravuje: jak mají chápat, to, co přijde. Je to především intenzivní rozhovor mezi Ježíšem a učedníky, a do tohoto rozhovoru tu a tam “zvenčí” zasáhne nějaká jiná událost nebo přerušení (třeba Ježíš a děti nebo žádost bohatého mladíka), ale i ta je hned integrována do tohoto rozhovoru. Tématem tohoto rozhovoru jsou - stručně řečeno - první a poslední: to, že skutečně důležitý je ten, kdo je obvykle považován za bezvýznamného, skutečně první ten, který slouží všem, skutečně vyvýšený je ten ponížený, atd. Někdy je to pojato spíše jako ponaučení učedníkům, jak se mají chovat (Mk 10,42-44), ale ve spojitosti s předpověďmi utrpení je to především příprava, jak mají chápat to, co se v Jeruzalémě stane s Ježíšem. V této souvislosti je Ježíšův vjezd do Jeruzaléma přechodem od slov k činům.

2.3 Synopse

To, co provolávají zástupy, zní u Marka nejnevinněji - mesiášský nárok je tam skryt mezi řádky. Matouš a ještě více Lukáš podávají pro svého čtenáře otevřeněji, oč tu jde. Liší se také vztah k Vyčištění chrámu: Lukáš a zřejmě i Matouš obě události bezprostředně spojují, Marek vsouvá příběh o prokletém fíkovníku: aby ukázal paralelu mezi fíkovníkem a chrámem či těmi v chrámu, kterých se varování týká, musí odsunout vyčištění chrámu na příští den. Ale i u Marka Ježíšův vjezd do Jeruzaléma přece jen v chrámu končí (protože však byl večer, jenom se tam rozhlédl a zase odešel).

2.4 Komentář

v1-7 obstarávání osla je líčeno v celých sedmi verších, samotný vjezd jenom čtyřmi. I tato disproporce podtrhuje zvláštní směr velkoleposti a

7

malosti. Nejenže na oslu místo koně či slavnostního vozu - ale musí si jej na poslední chvíli někde vypůjčit.

Ani tak ovšem Markovi nic nebránilo v tom, aby celý úvod zkrátil do jediné věty: vypůjčili si osla. Neudělal to. A to, co nám nabízí, přidává k tomu ke všemu ještě zvláštní prorocký ráz. Podobně tomu bude u přípravy Poslední večeře ve 14 kapitole. Nechceme-li, nemusíme vidět žádné zvláštní vizionářské schopnosti za konstatování, že v protější vesnici bude k sehnání nějaký osel.

Podobně muž se džbánem v přípravě Poslední večeře je spíše smluveným znamením než předpovědí budoucnosti - ale přece toto líčení dodává událostem onu zvláštní atmosféru, že se dějí tak, jak Ježíš (předem) řekne.

V.8-10 položil jsem na začátku otázku, jak asi něco takového znělo římským uším. Pro odpověď je důležitá dvojznačnost toho všeho. Jistěže tu znějí povážlivá slova o požehnaném davidovském království - ale nikdo neřekne toto je davidovský král. Jistěže to nápadně připomíná královský, mesiášský vjezd - ale současně třeba uipřesnit, že ten uprostřed není претендент trůnu ve zbroji, ale jakýsi galilejský rabbi na oslu - co proti němu namítat? Jistěže je tu srocní davů a cosi pokřikují - ale takové zástupy poutníků, které vstupují do Jeruzaléma cosi přitom prozpěvují, musely být teď před svátky na denním pořádku. Je tohle srocní na první pohled o tolik jiné? Podobných dvojznačností musel však být tento Ježíšův příjezd plný i pro Izraelce. Jistěže je to královský vjezd. Ježíš zde pečlivě zvolil formu, která musela člověka znalého upomenout na starozákonní předlohy i předpovědi. Ale ze všech těch "davidovských" možností, jak učinit vjezd královským, si vybral právě krále poníženého (Zach 9,9). A také nepoužitelného pro válku. Stejně zajímavé jako starozákonní narážky, mohly být pro přihlížející i narážky ryze soudobé. Římané znali triumfální průvod pro hodně vítězného vojevůdce a ovace při menších vítězstvích; císařové si pochopitelně velmi brzy začali podobné triumfy pořádat i bez slavných vítězství, a aspoň vzdálený odlesk té císařské a triumfální slávy si jistě dopřál i nějaký ten místodržící v provinciích. Takový průvod měl svá pravidla: zástupy vpředu, zástupy vzadu a provolávání slávy, uprostřed ověnčeného oslavence na vyzdobeném voze. Takový průvod končil v Římě na Kapitolu, v chrámu a předepsanou obětí. Takový pseudo-triumfální průvod, výsměšný anti-triumf najdeme v Ježíšově cestě na Golgotu: tam je i korunování věncem (ovšem z trní) a purpurový plášť, hold vojáků (se smíchem pronášený) a cesta na místo zvané Golgota (= lebka; v názvu Kapitol souzní latinské caput = hlava). I tady končí cesta obětí. Byl nebo nebyl to triumfální průvod vítěze? V Markově líčení cesty na Golgotu zní takřka janovský motiv mimoděčného, neuvědomělého vyslovení pravdy. Římští vojáci si toho neškodného a ztroskotaného krále patřičně "vychutnají" - a tak se mu paradoxně dostane triumfu, který mu náleží.

Vjezd do Jeruzaléma to tak trochu předjímá. Také tento vjezd (který je ještě plně v režii

Ježíšově) má prvky - řekněme opatrně - slavnostního

8

průvodu po římském způsobu. Je zde provolávání slávy a ratolesti, zástupy vpředu i vzadu.

Navíc s orientální úslužností roucha rozprostíraná na cestu -

jenomže uprostřed jede jen kdosi na oslu. Také tento průvod však dojde až do chrámu.

Nemusíme chodit příliš daleko k císařským parádám v Římě. Nemnoho dní před Ježíšem

přibyl do Jeruzaléma Pilát - a určitě přijel slavnostně a

provázen vojskem. Možná přijel na svátky i Herodes (jak o tom mluví Lukáš), možná

dokonce stejnou cestou, jako teď Ježíš - a určitě nechtěl zaostat

za Pilátem v okázalosti. Nelze pak tento Ježíšův příjezd chápat jako (dovršení toho, co

vysvětloval učedníkům a) výsměch okázalosti pilátovské i

herodovské? Ten, který je skutečně první, si vystačí s oslem...

3. Teologická témata

Ježíšův vjezd a způsob, kterým jej pojal, má jistě pevnou vazbu na následující události v Jeruzalémě, a tedy k pašijím. Ale kromě toho i obecněji

vyjadřuje povahu přicházejícího krále, a v tomto smyslu jej lze s užitkem pojmut i adventně

- ať už jej srovnáme s příběhem Ježíšova narození nebo

projektujeme do parusie. O parusii, druhém příchodu se v Novém zákoně také mluví jako o

okázalém a kosmickém vstupu, který předčí veškerá

očekávání. Ale toho, který má uprostřed té nádhery podruhé přijít, už známe s jeho

vypůjčeným oslem jako krále, který nepouští hrůzu.

4. Podněty pro kázání

A. Je možné příběh převyprávět jako vyvrcholení toho, nač Ježíš připravoval učedníky

cestou, a především jako úvod k pašijním Z toho však

vyjde kázání spíše postní než adventní.

B. Je možné akcentovat všechny ty prvky anti-triumfálního průvodu - ať už jako kontrast k (tehdejší) mocným nebo obecněji k našim

představám o moci a slávě. Ježíšův příjezd do Jeruzaléma byl šokujícím výsměchem ať už

představám pravověrně-judským nebo světsky-řeckým a

římským.

Pro adventní kázání je však třeba zobecnit, že toto není jen ojedinělá epizoda v Ježíšově

pozemském působení, nýbrž že nějak podstatně

vystihuje celý jeho způsob přicházení (a zde je namístě ono srovnání s vánočním příběhem,

ale právě i odkaz k parusii)

C. Ve starocírkevních výkladech byla rozšířená alegorie, podle níž mimo jiné osel, na kterém Ježíš jede, znamená církev. (Zejména pak

9

v Matoušově verzi, kde jsou oslové dva, se nabízel výklad na církev ze Židů a církev z pohanů). Jistěže tato alegorie není přiměřená původnímu textu, ale její myšlenka je přesto dost pozoruhodná a určitě stojí za úvahu. Církev totiž v této alegorii není líčena triumfálně a s nepatřičným sebevědomím, nýbrž jako ušaté, trucovité zvíře, které vzbuzuje smíšené pocity. Nicméně toto ušaté, trucovité a nespolehlivé zvíře přináší do světa Krista. V tom (a ne v nějakých narychlo vymyšlených kulturně-historicko-společenských přínosech) je nezastupitelná. Přináší světu Krista - zrovna ona - ne proto, že by tomu Kristu nebo tomu světu byla dostatečně důstojným partnerem a prostředníkem, nýbrž proto, že ten Kristus, ve svém ponížení, si takové nespolehlivé, (tvrdohlavé a občas směšné) zvíře k tomu zvolil.

Liturgické období

[Půst](#)

[Květná neděle](#)

edice

6

[stáhnout PDF](#)